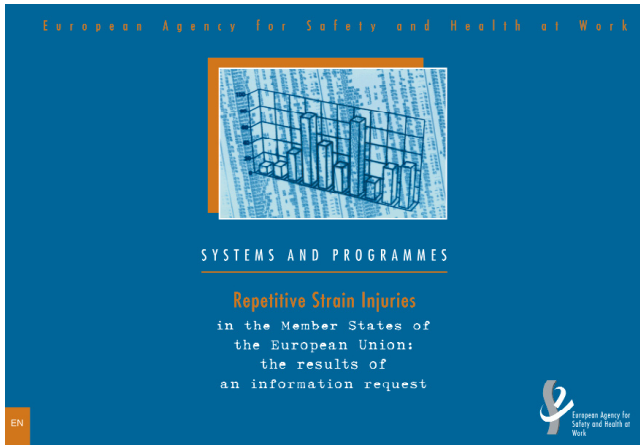

Poškodenia svalov stereotypným ťahom v členských štátoch EÚ Súhrn Správy agentúry

„Opakované poškodenia svalov stereotypným ťahom“ alebo „RSI“ je bežne používaný termín, ak už nie všeobecne dohodnutý, na pomenovanie celého radu s prácou súvisiacich postihnutí. Tieto problémy môžu postihovať horné aj dolné končatiny, vrátane pliec a krku, zápästie, lakte a kolená a môže ich spôsobovať práca, ktorá si vyžaduje nefyziologický postoj a pohyby s vysokou frekvenciou opakovania, alebo veľmi rýchlej povahy (pozri Správu agentúry o s prácou súvisiacich postihnutiach kostrového svalstva krku a horných končatín).

Tento informačný list dáva do pozornosti zistenia novej správy Európskej agentúry, Opakujúce sa poškodenia svalov stereotypným ťahom v členských štátoch Európskej únie a zakladá sa na výsledkoch prieskumu podľa dotazníka distribuovaného v r. 1999. Prieskum sa vykonal na požiadanie Holandského Ministerstva pre sociálne veci a zamestnanosť, ktorí chceli vedieť ako jednotlivé Európske krajiny definujú a merajú problém „RSI“ a typy stratégií a aké kroky vykonali pri vysporadúvaní sa s týmto problémom.

‘RSI’ - Európska perspektíva

- V členských štátoch neexistuje jednotná spoločná definícia pre ‘RSI’, hoci každý štát má svoju terminológiu, ktorá sa prinajmenšom implicitne vzťahuje na, stavy ako sú bolesti horných končatín.
- Medzi jednotlivými členskými štátmi je veľký rozdiel v tom aké metódy používajú pre zber údajov a aké údaje majú k dispozícii o prevahe tej ktorej ťažkosti. Avšak nech sú to akékoľvek údaje, všetky potvrdzujú, že to nie sú zanedbateľné pracovné riziká.
- Výskyt týchto postihnutí sa viaže na typ vykonávanej práce, u žien ku povolaniu, ktoré ich vystavuje väčšiemu riziku.
- Členské štáty vyvíjajú rôzne iniciatívy zamerané na zníženie výskytu týchto postihnutí.

Vládne stratégie voči ‘RSI’

Celý rad členských štátov už sformuloval špecifické stratégie a plány zamerané na prevenciu ochorení z povolania ‘RSI’. Tieto iniciatívy majú rôzne formy a obsahujú:

- Preventívne kroky zamerané na špecifické oblasti;
- Skvalitnenie systému hlásení;
- Financovanie výskumu alebo špeciálnych štúdií;
- Protokoly monitorujúce zdravotný stav;
- Akčné plány a ciele na redukciu výskytu.

V iných členských štátoch ako sa zdá, prevencia voči ‘RSI’ je súčasťou celkového prístupu k prevencii pracovných rizík a zavádzania Európskej legislatívy. ‘RSI’ sa môže považovať za súčasť väčšej skupiny postihnutí kostrového svalstva, ktoré zahŕňujú, okrem iného, aj poškodenia chrbta spôsobené manuálnou manipuláciou s bremenami. Týmto sa vysvetľuje prečo niektoré členské štáty v príkladoch, ktoré poskytli sa odvolávajú aj na manuálnu obsluhu.

- **Rakúsko:** V r. 1999 sa vykonal prieskum a s prácou súvisiace postihnutia chrbtice a púzdiar šliach boli uvedené na zozname chorôb z povolania.
- **Belgicko:** Bola zriadená oficiálne poverená skupina, aby tento problém študovala. V stave rozpracovanosti sa nachádza stratégia informovanosti zamestnávateľov a zamestnancov.
- **Dánsko:** Zaoberanie sa s ‘RSI’ je súčasťou ministerského akčného programu na čisté pracovné prostredie v 2005. Na základe rozhodnutia parlamentu sociálni partneri vypracovali akčný plán zameraný na zníženie výskytu o 50 %.
- **Francia:** Niekoľko regiónov experimentovalo so zmenou ohlasovania. Počet správ o ‘RSI’ sa zvýšil v niektorých regiónoch desaťkrát a značne sa zlepšila aj kvalita poskytovaných informácií.
- **Nemecko:** Programy na boj s postihnutiami kostrového svalstva sa sústreďujú na výskumné štúdie a prevedenie a implementáciu predpisov EÚ na národnú úroveň.
- **Grécko:** Aktivita sa týka implementácie legislatívy pojednávajúcej o prevencii postihnutí kostrového svalstva vyplývajúcej z Rámcového zariadenia obrazovky displeja a smernice EÚ na manuálne narábanie s bremenami.
- **Írsko:** Plány, aby sa tomuto problému špeciálne venovalo v budúcom pracovnom programe.
- **Luxembursko:** Plány rok 2000 obsahujú dva projekty v oblasti financií a stavebníctva.
- **Holandsko:** Bol stanovený štvorročný cieľ na zníženie ťažkosti na ‘RSI’ medzi robotníkmi VDU o 10% (alebo 100 000 prípadov).
- **Španielsko:** Na úrovni štátu bola načrtnutá stratégia, ktorá zahŕňa legislatívu, publikovanie technických príručiek a protokolov o sledovaní zdravia. Niektoré autonómne spoločenstvá začali pracovať na štúdiách s cieľom vylepšiť model práce v špecifických sektoroch a následne znížiť ‘RSI’ (napr. pestovanie banánov na Kanárskych ostrovoch).
- **Švédsko:** Postihnutia kostrového svalstva súvisiace s prácou sú jedinou prioritou v trojročnom pláne práce. Národnej komisii pre bezpečnosť a zdravie pri práci. Iniciatívy obsahujú nové ustanovenia o ergonómike pre prevenciu postihnutí kostrového svalstva a nedávno revidované ustanovenia pre prácu VDU dávajú do popredia problematiku

stereotypne sa opakujúcej práce s klávesnicou a myšou.

- **Spojené kráľovstvo:** Problém sa chápe ako vážny problém a v rámci existujúcej legislatívy sa už realizujú patrenia.

Stanovenie cieľa na zníženie sťažností týkajúcich sa 'RSI'

Hoci to dnes ešte nie je celkom bežný prístup, niektoré členské štáty si stanovili kvantitatívne ciele zamerané na zníženie výskytu 'RSI'. V Dánsku si akčný plán, spolu so sociálnymi partnermi, kladie za cieľ znížiť množstvo stereotypne sa opakujúcej práce na polovicu. Švédsko si kladie špecifický cieľ, znížiť o 25 % podiel žien, ktoré denne dvíhajú 15 kg bremená. Holandsko chce dosiahnuť 10 % zníženie v počte sťažností na 'RSI' v priebehu štyroch rokov.

Informačné kampane na zníženie sťažností týkajúcich sa 'RSI'

Tento prehľad identifikoval veľa príkladov informačných kampaní zameraných na prevenciu sťažností na 'RSI'. Niektoré sú z iniciatívy vlády v súčinnosti so sociálnymi partnermi ako sú zamestnávateľia a odborové organizácie. Ale kampane často organizujú aj iné organizácie ako napríklad samotné odbory. Kampane sa môžu týkať tvorby a šírenia informačného materiálu; organizácie seminárov; využívanie práce inšpektorov aby zviditeľnili problematiku; výberu týždňa v ktorom sa bude problému venovať. Môžu byť zamerané na špecifický sektor, alebo na špecifické postihnutia/riziká ako sú bolesti chrbta, manuálna obsluha. Nižšie sú uvedené niektoré príklady.

- **Belgicko:** Národný akčný výbor pre bezpečnosť a zdravie v stavebníctve má v úmysle spustiť informačnú kampaň o 'RSI' pre stavebných robotníkov.
- **Dánsko:** Sociálni partneri vydali smernice o 'RSI' pre postihnuté sektory. Dánsky orgán pre pracovné prostredie tiež poslal informačný materiál do tých istých odvetví v súvislosti so svojimi iniciatívami na redukciu 'RSI'. Informatívne stretnutia sa konali na centrálnej úrovni pre profesionálov na pracovné prostredie a na miestnej úrovni pre zamestnancov v odvetviach kde sa 'RSI' vyskytuje.
- **Luxemburgsko:** V r. 1999 sa konal týždeň na zvýšenie národného uvedomenia si problému.
- **Holandsko:** Rok 1999 bol svedkom spustenia vládnej informačnej kampane zameranej na VDU robotníkov a ich zamestnávateľov. Do spoločností, ktoré zamestnávali viac než 20 zamestnancov boli rozoslané CD-ROMy a letáky, aby si robotníci uvedomili akému riziku sa vystavujú a poskytli informácie o účinných protiopatreniach.
- **Portugalsko:** Boli začaté kampane zamerané na zvyšovanie uvedomenia si problému ako zamestnancami tak aj zamestnávateľmi.
- **Španielsko:** Na špecifické témy sa vypracovali informačné letáky ako napr. manipulácia s bremenom, pracovná poloha, syndróm karpálneho kanálu a obrazovky.

Iniciatívy na spoluprácu alebo dobrovoľné dohody o 'RSI'

Existuje viacero dôkazov o celom rade iniciatív na spoluprácu, ale-

bo dobrovoľné dohody so sociálnymi partnermi, ktoré sa zvyčajne odohrajú na úrovni odvetvia a s aktívne spolupracujúcimi sociálnymi partnermi.

- **Belgicko:** Prebiehajú jednania v stavebníctve. Môžu viesť ku dohode o znížení pracovného zaťaženia.
- **Taliansko:** Bola podpísaná dohoda ohľadne zdravia personálu (verejný sektor) v rámci preventívnych systémov v spojitosti s Rámcovou smernicou.
- **Holandsko:** Sociálni partneri vysoko rizikových sektorov sa oslovia aby sa predebatovali možnosti špecifickej dobrovoľnej dohody ohľadne 'RSI'. Holandská vedecká zdravotnícka rada bola požiadaná aby dosiahla vedecký konsenzus týkajúci sa špecifických faktorov RSI s prácou súvisiacich.
- **Španielsko:** Na štátnej úrovni boli pokusy vybudovať spoluprácu medzi Inšpektorátom práce a odborními v celom rade kampaní o 'RSI' v špecifických odvetviach (výroba odevov, pokladničky v hypermarketoch), ale nevyústilo to do žiadnej konkrétnej akcie. Niektoré autonómne spoločenstvá plánujú iniciovať rad projektov v špecifických odvetviach.
- **Švédsko:** Personál n Národnej komisii pre bezpečnosť a zdravie pri práci už niekoľko rokov pravidelne pracuje v odvetvových skupinách so sociálnymi partnermi, napr. hotely/reštaurácie a veľko/malo obchody. Postihnúť kostrového svalstva z povolania (vrátane 'RSI') sú jedným z problémov, ktorými sa tieto skupiny zaoberajú.

Ďalšie čítanie

Plné znenie správy v angličtine je k dispozícii na webovskej stránke agentúry: <http://agency.osha.eu.int/publications/reports>.

Vytlačená správa Repetitive Strain Injuries (postihnutia z opakovaného preťažovania) v členských štátoch Európskej únie, 32 pp, Európska agentúra pre bezpečnosť a ochranu zdravia pri práci, 2000, ISBN 92-828-8804-5 sa dá objednať u EC's Publications Office EUR-OP, Luxemburg (<http://eur-op.eu.int>), alebo u ich predajcov.

K dispozícii sú aj postihnutia kostrového svalstva hrdla a horných končatín z povolania, 116pp, Buckle, P., Devereux J., Európska agentúra pre bezpečnosť a ochranu zdravia pri práci, 1999, ISBN 92-828-8174-1, cena 7 EUR (bez DPH). Ostatné ako vyššie.

Informačná kampaň EÚ o muskuloskeletálnych ťažkostiach.

„Obráťte sa chrbtom k postihnutiam kostrového svalstva súvisiacich s prácou/ je téma Európskeho týždňa o bezpečnosti a ochrane zdravia pri práci, ktorý sa organizuje v 15 členských štátoch Európskej únie v októbri 2000. Agentúra pripravila Informačný list a iné informačné materiály na podporu týždňa. <http://osha.eu.int/ew2000/> je priame spojenie s informáciami o Európskom týždni.